

Danas Samit u Londonu

UTORAK, 10. jul 2018

Danas centralni skup samita Berlinskog procesa u Londonu

Nova šansa za Zapadni Balkan

Foto: Folnet/Vlada Srbije / Slobodan Miljević

“

Peti samit Zapadnog Balkana, koji se održava u okviru Berlinskog procesa, počeo je juče u britanskoj prestonici. Glavne teme su mogućnosti unapređenja ekonomskih veza, bezbednosti i političke saradnje. „Velika Britanija želi snažan, stabilan i prosperitetan region Zapadnog Balkana. Kao domaćin skupa u Londonu pokazujemo naše interesovanje i angažman na stabilnosti regiona pred

Želimo snažan, stabilan i prosperitetan region Zapadnog Balkana, navela je britanska vlada

učesće civilnog društva. Na jučerašnjem sastanku šefova diplomatija Srbiju je predstavljao ministar Ivica Dačić, dok

izlazak iz Evropske unije“, navodi se na sajtu britanske vlade.

Pored premijera Srbije, Crne Gore, Albanije, BiH, Makedonije, Kosova, na današnji centralni sastanak u Londonu su pozvani predstavnici i EU, a prvi put učestvuje i Grčka. Na marginama samita održavaju se forumi i paneli uz

predsednica Vlade Srbije Ana Brnabić danas učestvuje na premijerskom skupu.

Prvi samit o Zapadnom Balkanu u okviru „Berlinskog procesa“, koji je inicirala nemačka kancelarka Angela Merkel, održan je 2014. u Berlinu. „Dirljivo je kada se vidi da svi zajedno sede za jednim stolom, da se ne svađaju, već razgovaraju konstruktivno o zajedničkoj budućnosti“, rekla je tada kancelarka Merkel. Prošlogodišnji samit o Zapadnom Balkanu održan je u Trstu, dok će se sledeći održati 2019. u Poljskoj. M. S.

Detalj sa prošlogodišnjeg samita u Trstu

Norbert Bekman-Dirkes: Ključ za budućnost

Mladi ljudi su najveći potencijal, oni su od najveće važnosti za pokretanje promena kojima će se realizovati projekat Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji.

Srbija čini vidljive napretke na svom putu za ulazak u Evropsku uniju, kada je reč o reformama i političkim odlukama. No, sve ovo bilo bi nemoguće bez mladih ljudi, buduće generacije lidera koji svojim znanjem i srcem učestvuju u tom procesu. I ne samo u njemu, nego i u procesu upoznavanja svojih suseda, sprijateljavanja nacija u ovom regionu.

Iz ovih razloga, Fondacija Konrad Adenauer u Srbiji i Crnoj Gori podržava svaku priliku da spoji mlade

ljude iz regiona, i da njihovu odgovornost i znanja tematski udruži.

Jedan od projekata koje podržavamo u tom duhu jeste, na primer, „Balkan Tour“ – projekat Evropskog pokreta u Novom Sadu i ostalih partnera. Odabrani mladi ljudi iz Srbije, Makedonije, sa Kosova, iz Albanije, Crne Gore i Bosne sastaju se sa svojim kolegama iz politike, ekonomije, kulture i obrazovanja, radi jačanja veza, produbljivanja saradnje i razmene iskustava.

Naš jasan cilj jeste da etablimo pravi dijalog, da razvijemo međusobno razumevanje koje će prerasti u prijateljstvo, a ono omogućiti prekogranično harmonično zajedništvo svih nacija na Zapadnom Balkanu.

“

Naš jasan cilj jeste da etablimo pravi dijalog, da razvijemo međusobno razumevanje koje će prerasti u prijateljstvo, a ono omogućiti prekogranično harmonično zajedništvo svih nacija na Zapadnom Balkanu

Ovako važan korak mogu učiniti jedino mladi, njihovom zainteresovanosti, njihovom motivacijom i njihovom željom da za svoju zemlju obezbede pozitivnu budućnost. Naša želja i naša

obaveza kao ubeđenih Evropljana jeste da podržimo mlade na tom divnom putu.

Autor je direktor predstavništva Fondacije Konrad Adenauer za Srbiju i Crnu Goru

Denis Kif: Evo zašto Samit

Samit Zapadnog Balkana je jedan od najvažnijih multilateralnih međunarodnih skupova koji se dešavaju u Londonu u 2018. godini. Uprkos brojnim razgovorima o Brexitu, koji dominiraju unutrašnjom političkom agendom, naša prestonica će u istoj nedelji ugostiti šefove vlada i ministre država Zapadnog Balkana, ali i američkog predsednika. Samit je deo, svežeg, ojačanog, globalnog pristupa u britanskoj spoljnoj politici.

Otkud London u priči o pridruženju EU i

to samo 9 meseci pre svog formalnog napuštanja iste te Evropske unije? Ono što mnogi doživljavaju kao paradoks, zapravo je najdirektnija moguća politička poruka svim našim evropskim partnerima, u Briselu, Berlinu, ali i u Beogradu i drugim prestonicama. Velika Britanija napušta EU, ali ne napušta Evropu, vrednosti i interese koje delimo već desetinama, negde i stotinama godina.

Jedan od naših ključnih spoljnopolitičkih interesa, a to su i naši lideri više puta naglasili (poslednji put

premijerka Tereza Mej, tokom posete Skoplju, krajem maja meseca) je da prostor Zapadnog Balkana bude bezbedniji, stabilniji, ekonomski razvijeniji i povezani u šire kontinentalne tokove. Previše puta tokom istorije smo videli primere da „lokalni balkanski konflikti“ izazivaju nestabilnost, patnju i nevolje na mnogo širem području. Krajnje je vreme da Balkan u svetskim masmedijima i poslovnim krugovima postane „dobra vest“.

Na Samitu će pored šefova vlada iz regiona, učestvovati evropski lideri, predstavnici civilnog društva, ali i predstavnici start-up kompanija, koji na širem regionalnom i globalnom tržištu traže podršku za svoje fantastične ideje. Među 25 regionalnih kompanije je i pet start-upova iz Srbije, koji će dobiti mentorsku podršku programa za razvoj preduzetništva Britanske vlade. Oni su potencijalno, ta DOBRA VEST iz Srbije, iz Zapadnog Balkana. Naša želja je da osnažimo mlade ljude i preduzetnike, da snagom znanja, inovacija i povezivanja, podignu konkurentnost ovih tržišta. Ovo bi, uz rešavanje nasleđenih bilateralnih nesuglasica, sigurno učinilo region srećnijim mestom za život i njegov put ka EU lakšim.

Želim još jednom da naglasim da to što

Ujedinjeno kraljevstvo napušta Evropsku uniju, ne znači da će okrenuti leđa temeljnim zajedničkim vrednostima - parlamentarnoj demokratiji, vladavini prava i tržišnoj ekonomiji. Svakako ne planiramo da se odrekemo dobrih običaja i evropskih standarda u poslovanju, nezavisnog sudstva, institucija ili kritičkih, profesionalnih medija, čiju slobodu negujemo stolicima. Po većini spoljnopolitičkih pitanja, a stabilnost Zapadnog Balkana je svakako jedno od tih pitanja, naše pozicije će nastaviti da se poklapaju sa pozicijama naših evropskih partnera i prijatelja.

U određenim reformskim oblastima, poput profesionalizacije javne uprave, ili unapređenja finansijskog poslovanja, Britanija ima puno iskustva i znanja, koje nudi u vidu programske podrške državama Zapadnog Balkana. Upravo ovih dana smo odobrili dodatnih 1.9 miliona funti za podršku procesu digitalizacije i uvođenja e-Uprave u Republici Srbiji. Pripremili smo i do sada rekordan broj stipendija za post-diplomske studije, za talentovane profesionalce iz Srbije, kao vid najkonkretnije podrške podizanju ljudskih kapaciteta i povezivanja Srbije i regiona u šire akademske i poslovne tokove. Naša vojna saradnja, kao i saradnja na polju borbe protiv organizovanog kriminala su u usponu. Samit u Londonu je prilika za novi podsticaj unapređenju regionalnih, ali i bilateralnih odnosa.

Dobre ideje i kvalitetni regionalni infrastrukturni projekti će, uz političke deklaracije, nadamo se biti opipljiv rezultat Londonskog samita. A sve u cilju, stabilnijeg, bezbednijeg, prosperitetnijeg, evropskijeg Zapadnog Balkana.

Autor je ambasador Velike Britanije u Srbiji

Foto: Diplomacy&Commerce/ Goran Zlatković

Jedan od naših ključnih spoljnopolitičkih interesa, a to su i naši lideri više puta naglasili (poslednji put premijerka Tereza Mej, tokom posete Skoplju, krajem maja meseca) je da prostor Zapadnog Balkana bude bezbedniji, stabilniji, ekonomski razvijeniji i povezani u šire kontinentalne tokove

Ministar spoljnih poslova Srbije o samitu

Ivica Dačić: Pridruživanje EU ostaje na agendi

Najvažnija poruka samita o Zapadnom Balkanu koji se održava u Londonu jeste da pridruživanje Evropskoj uniji ostaje na agendi najvažnijih zemalja, kaže za Danas ministar spoljnih poslova Srbije, koji je učestvovao na jučerašnjem sastanku šefova diplomatija koji se održao u okviru skupa Berlinskog procesa.

Na jučerašnjem skupu ministara spoljnih poslova Zapadnog Balkana, učestvovala su i sve države članice EU koje učestvuju u aktivnostima u okviru „Berlinskog procesa“ (Nemačka, Austrija, Francuska, Italija, Poljska, Slovenija i Hrvatska). Sastanak ministara spoljnih poslova sastojao se iz dva dela - panel diskusije sa mladima sa Zapadnog Balkana (Question Time) i plenarne sesije.

U okviru plenarne ministarske sesije Dačić

je predstavio prioritete Srbije u regionalnoj saradnji, kao i činjenice o napretku koji je ostvaren u reformskim procesima i napretku Srbije na putu evropskih integracija. Takođe, održana je i diskusija o problemima nasleđa i izveštavanja o bilateralnim problemima, pitanjima od značaja za bezbednost regiona, kao i pitanjima migracija. Dačić je prisustvovao i parafiranju Sporazuma o sedištu Sekretarijata Transportne zajednice,

U okviru plenarne ministarske sesije, šef srpske diplomatije je predstavio prioritete Srbije u regionalnoj saradnji, kao i činjenice o napretku koji je ostvaren u reformskim procesima i napretku Srbije na putu evropskih integracija

koje će biti u Beogradu, što je jedan od konkretnih rezultata postignutih nakon prošlogodišnjeg Samita o Zapadnom Balkanu u Trstu.

U uvodnoj reči šef srpske diplomatije čestitao je na veoma dobroj organizaciji skupa. Istakao je da je „Berlinski proces“ u protekle četiri godine, potvrdio da je potencijal saradnje u ovom formatu, kao i u okviru „zapadnolakanske šestorke“, veoma širok. Podvukao je da se prošlost ne može menjati, ali da je sigurno da se budućnost može ispravljati kako bi bilo svima bolje. „Prevazilaženjem političkih problema u regionu, ekonomski i trgovinski odnosi, pa i ideja o Regionalnoj ekonomskoj zoni, će dovesti do rezultata, jer je to pravi put“, naglasio je Dačić.

M. S.

Foto: EPA-EFE / Andrej Čukić

Foto: EPA-EFE / Andrej Čukić

Ana Brnabić danas na premijerskom skupu

Predsednica Vlade Srbije Ana Brnabić učestvovala je danas na premijerskom skupu u okviru samita u Londonu, najavljeno je iz Vlade Srbije. Tom sastanku, čiji je domaćin britanska premijerka Tereza Mej, učestvuju i nemačka kancelarka Angela Merkel, austrijski kancelar Sebastijan Kurc, visoka predstavnica Evropske unije za spoljnu i bezbednosnu politiku Federika Mogerini, evropski komesar za susedsku politiku i pregovore o proširenju Johanes Han, predsednik Evropske investicione banke Verner Hojer, predsednik Evropske banke za obnovu i razvoj Suma Čakrabarti i drugi evropski zvaničnici.

Nakon zvaničnog završetka Samita o Zapadnom Balkanu, za sve šefove delegacija biće upriličen prijem, čiji će domaćin biti Čarls, princ od Velsa.

M. S.

Stabilan region za stabilnu EU!

Vesna Marković

Čilj Berlinskog procesa je da politički i ekonomski poveže region Zapadnog Balkana. Što se tiče političkog dela vidljivi su značajni pomaci, jer su se na prvom samitu u Berlinu 2014, po prvi put okupili svi lideri našeg regiona za istim stolom.

Brojni susreti na najvišem nivou pokazali su da postoji politička volja da se dijalog održi, jer brojna bilateralna pitanja možemo samo na ovaj način da rešimo. Uostalom, svi u ovom regionu imamo isti cilj, a to je članstvo u Evropskoj uniji. To je osnovni razlog zašto je osmišljen Berlinski proces, kao dobar polazni osnov za ostvarivanje tog cilja. On ne može da bude zamena za članstvo u EU, ali može implementacijom dogovorenog, pre svega brojnim infrastrukturnim projektima, da nas poveže i utiče na brži privredni razvoj (Sporazum o

transportnoj zajednici, saradnja Privrednih komora).

Moramo mnogo više da se posvetimo zajedničkim interesima, odnosno onome što nas spaja. Dobar primer su aktivnosti Regionalne kancelarije za mlade (RAYCO) osnovane u okviru Berlinskog procesa. Razmena mladih, njihovo učešće u političkom životu mogu da doprinesu rušenju predrasuda koje postoje i dalje. Verujem da je glavni razlog za postojanje predrasuda to što ne poznajemo dovoljno jedni druge. Ovi mladi ljudi su na konkretnim primerima pokazali da mogu zajedno da se bore za svoje interese. Na inicijativu ove kancelarije organizovan je zajednički sastanak sa parlamentarcima

Moramo mnogo više da se posvetimo zajedničkim interesima, odnosno onome što nas spaja. Dobar primer su aktivnosti Regionalne kancelarije za mlade (RAYCO) osnovane u okviru Berlinskog procesa

Zapadnog Balkana. Zaključili smo da je ova vrsta saradnje izuzetno važna, posebno kada se menjaju zakoni koji se tiču mladih. Najzanimljivije je to što su se tada po prvi put u okviru Berlinskog procesa, sastali parlamentarci koji usvajaju sporazume dogovorene na samitima Berlinskog procesa.

Ovogodišnji samit u Londonu stavio je u prvi plan bezbednost kao temu. Velika Britanija izlazi iz EU, ali je i dalje deo Evrope. Potpuno je logično da je ova tema prioritet, posebno nakon migrantskog talasa 2015. i brojnih terorističkih napada. Iako EU još uvek nema zajedničku strategiju za rešavanje migrantske krize, Zapadni Balkan kao tranzitno područje mora da bude obuhvaćen tim rešenjima. Na ovom primeru se jasno vidi da je proširenje EU od obostranog interesa i da bi se odrazilo kako na stabilnost Zapadnog Balkana, tako i na stabilnost same EU.

Autorka je poslanica SNS i predsednica poslaničke grupe prijateljstva sa Nemačkom u Skupštini Srbije

Ms Vesna MARKOVIĆ
Member of Parliament (Serbia)

Johanes Han

Foto: Nenad Đorđević / Folio

Skup u Četam hausu uz učešće visokih predstavnika EU

„Šta čeka Zapadni Balkan u narednoj deceniji“

Na marginama samita u Londonu u Četam hausu (Chatham House), britanskom kraljevskom institutu za međunarodne poslove, danas će biti održan događaj posvećen Zapadnom Balkanu pod nazivom „Posle Berlina: Šta čeka Zapadni Balkan u narednoj deceniji?“ - Na događaju će govoriti visoki predstavnici Evropske unije, kao i stručnjaci iz Evrope i zemlja regiona, dok će glavne teme skupa biti budućnost Berlinskog procesa i uticaj spoljnih sila - Rusije, Turske, Sjedinjenih Država - na prilike u regionu. Događaj zajednički organizuju Četam haus, Evropski fond za Balkan i Direktor za proširenje EU (DG NEAR), najavio je portal European Western Balkans.

Na prvom panelu, posvećenom budućnosti Berlinskog procesa, uvodna razmatranja podeliće Johanes Han, evropski komesar za proširenje i susedsku politiku, i Nikola Dimitrov, makedonski ministar spoljnih poslova. Panelisti će razmeniti mišljenja o tome kako je Berlinski proces napredovao od prvog samita do danas i gde vide budućnost ove inicijative, šta su konkretna dostignuća i da li postoje neuspehi procesa. Diskutovaće se i o tome na koji način EU može da poboljša komunikaciju sa građanima i političkim elitama Zapadnog Balkana. U razgovoru će učestvovati Kristijan Danijelson, generalni direktor Direktorata Evropske komisije za susedsku politiku i pregovore o proširenju, Zoran Nechev, šef centra za evropske integracije Instituta za demokratiju „Societas Civilis“ iz Skoplja, Srdan Majtorović, predsednik upravnog odbora Centra za evropske politike (CEP) iz Beograda, i Milica Delević, direktorka za upravljanje i politička pitanja u Evropskoj banci za obnovu i razvoj. Panelom će predsedavati Profesor Ričard Vitman iz Četam hausa.

Na drugom panelu, posvećenom uticaju spoljnih sila na Zapadni Balkan, uvodno izlaganje daće Ketrin Ešton, viša savetnica u Četam hausu i bivša Visoka predstavnica Evropske unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku, koja je takođe vršila i funkciju medijatora u dijalogu Beograda i Prištine. Kako je u poslednjih nekoliko godina došlo do pojačanog uticaja aktera van Evropske unije na Zapadni Balkan, govoriće se o njihovim ciljevima i interesima na ovom prostoru. Panelisti će, pored razmatranja

Panelisti će razmeniti

mišljenja o tome kako je Berlinski proces napredovao od prvog samita do danas i gde vide budućnost ove inicijative, šta su konkretna dostignuća i da li postoje neuspehi procesa

uticaja ruske i američke strategije u odnosu na region, diskutovati i o pojačanom interesovanju Kine i Saudijske Arabije koje ulažu velike količine novca u njegovu infrastrukturu. Takođe, biće reči i o tome da li se politika Turske u odnosu na Zapadni Balkan promenila. Konačno, panelisti će dati odgovor na pitanje kakvu će ulogu Velika Britanija nakon Bregzita imati u regionu.

U razgovoru će učestvovati Tena Prelec, stručna saradnica na Evropskom institutu pri Londonskoj školi ekonomije i političkih nauka (LSE), Nikola Burazer, izvršni urednik portala European Western Balkans, i Florijan Biber, profesor na Univerzitetu u Gracu i koordinator Savetodavne grupe Balkan u Evropi (BiEPAG). Moderator panela će biti Vesela Černeva, zamenica direktora Evropskog saveta za spoljne odnose (ECFR).

M. S.

Značaj Berlinskog procesa i šta posle njega

Nemanja Todorović Štiplija

Da se ne lažemo, zbog takozvanog „zamora proširenja“, a kako bi se obezbedila garancija evropske budućnosti ovom regionu, čija stabilnost ne samo da ima bezbednosne implikacije za samu Uniju, već još uvek predstavlja njenu najznačajniju spoljopolitičku inicijativu, pokrenut je međuvladin proces saradnje u cilju što bolje pripreme pomenutih zemalja za buduće članstvo. Zbog inicijative koja je došla iz kabineta kancelarske Merkel,

agendi procesa. Međutim, iako sa blagom skepsom, svi su krenuli da proces i inicijative oko njega podržavaju i rađe na njihovoj boljoj implementaciji, i boljitku država na koje se inicijativa odnosi.

Hajdemo još jednom da budemo realni, proces od inicijalne ideje ima mnogo manjkavosti, od načina organizacije, preko monitoringa implementacije, kao i korišćenja procesa u svrhe samopromocije lidera zemalja Zapadnog Balkana i njihove interpretacije svega dogovorenog. Svaka država organizator mogla je sama da odabere teme na agendi skupa koga organizuje, što je dovelo do bežanja od

Reč koja je, više od svih drugih, obeležila Berlinski proces - povezivanje (connectivity). Najveći uspeh, mada još uvek nepotpun, postignut je u oblasti transporta i energetike, gde je velika pažnja posvećena izgradnji i modernizaciji infrastrukture i njeno finansiranje od strane EU. Zapadni Balkan, kao „unutrašnje dvorište“ Evropske unije, deo je agende njenog samopovezivanja, i zaostajanje, u infrastrukturnom smislu, država ovog regiona, odrazilo bi se na boljitak čitave Unije

kao i prvog samita u Berlinu, ceo proces nazivamo Berlinskim. Od samom početka procesa bilo je planirano da se u okviru ovog procesa održe četiri godišnja sastanka šefova država ili vlada pomenutih, dok se peti, u Londonu, upravo održava.

Sem Nemačke i država regiona Zapadnog Balkana, inicijativi su se priključile i najznačajnije zemlje EU, Francuska, Italija, Velika Britanija, uvek prisutan sused Austrija, kao i nekadašnje jugoslovenske republike, a sada države članice, Slovenija i Hrvatska. Da se ne lažemo još jednom, ultraevroentuzijastima i stručnjacima za evropske integracije sve ovo ličilo je na udaljavanje od procesa proširenja EU, jer istog, a ni evropskog akia, nije bilo na

„vrućih“ tima, ali i prekidanja rada na temama koje su pre toga pokrenute.

Dobar primer je Deklaracija o bilateralnim sporovima, koju je austrijskoj vladi, organizatoru tadašnjeg samita, bila predložena od Savetodavne grupe za Balkan u Evropi (BiPAG). Deklaracijom je bilo predviđeno da će vlade država Zapadnog Balkana otvorena bilateralna pitanja rešavati putem pregovora i drugim miroljubivim sredstvima za razrešenje konflikata, a da će se, ukoliko dogovor ne bude postignut, pristupiti međunarodnoj arbitraži. Takođe Deklaracija predviđa i godišnje izveštavanje o stanju bilateralnih sporova na predstojećim samitima. Ja i ne pamtim da li je, na sledećem samitu u Parizu, sem načelno,

Tačno je da se i deo bilateralnih sporova odnosi i na države koje nisu deo inicijative, a geografski pripadaju Balkanu - Grčka, Bugarska i Rumunija, bez njih ovaj proces ne bi bio potpun. Ali, posle rešavanja pitanja imena (Severne) Makedonije, proaktivni

bilo pomena o bilateralnim sporovima, dok u Trstu oni nisu bili ni na marginama satima. Sama EU, je i u kasnijem dokumentima, na prvom mestu takozvanom Strategijom proširenja, a kasnije i Sofijskom deklaracijom, rešavanje bilateralnih sporova postavila kao jedan od najvažnijih uslova za proširenje.

stav Grčke u uključenju u proces od samita u Londonu, može posmatrati kroz prizmu sve veće zainteresovanosti ove zemlje za rešavanje svih otvorenih pitanja. Dogovor ova dva suseda bio je top tema EU samita u Sofiji, a verujem da će dominirati i u Londonu.

Naravno, politička saradnja u regionu je za nijansu poboljšana. Nedovoljno

potencijal svih zemalja u regionu. Kao još jedan veliki uspeh često se izdvaja početak rada više međuvladinih inicijativa: Zapadnobalkanskog fonda, Investicionog foruma privrednih komora, a na prvom mestu Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO).

Još jedna veoma značajna stvar je uključenje civilnog društva u ovaj

FOTO: STANSPORT

Franc Bogović: Očekujem ubrzavanje regionalne saradnje

Ovogaodišnji samit Berlinskog procesa u Londonu, u zemlji Brexita, na prvi pogled izgleda paradoksalan. Naime, Ujedinjeno Kraljevstvo, koje je odlučilo izaći iz Evropske unije, podržat će napore zemalja Zapadnog Balkana da pristupi Evropskoj uniji i da se u proširi na taj region. To svakako podržavam i sam osobno, pošto i verujem da ljudima u Ujedinjenom Kraljevstvu veoma žao što je rezultat na referendumu bio izlazak iz EU, i da će im nedostajati EU u mnogim aspek-

Pozdravljam suradnju između susjeda u regionu i želim da pokušaju riješiti i najtvrdje orae, kao što je poslednji između Makedonije i Grčke oko imena makedonske zemlje, a i dijalog Beograda i Prištine

tima, što se vidi već sada na osnovu pregovora o načinu odlaska iz EU.

Od samita o Londonu očekujem da će ta evropska diplomatska inicijativa za miran i stabilan razvoj regiona ove godine ipak dati još snažnije ubrzavanje regionalne saradnje među zemljama Zapadnog Balkana, jačanje ekonomskog razvoja i procesa evrointegracije regiona. Pozdravljam suradnju između susjeda u regionu i želim da pokušaju riješiti i najtvrdje orae, kao što je poslednji između Makedonije i Grčke oko imena makedonske zemlje, a i dijalog Beograda i Prištine. Želim da Srbija i zemlje Zapadnog Balkana u sledećem mandatu Evropskog parlamenta i Evropske komisije konačno postanu i formalni deo naše evropske porodice. Vreme je za to!

Autor je poslanik Evropske narodne partije u Evropskom parlamentu

Britanija ulaže 10 miliona funti u Balkan

Kako je preneo portal EWB Velika Britanija će uložiti 10 miliona funti kako bi pomogla u izgradnji digitalnih veština i povećanja mogućnosti za zapošljavanje mladih na Zapadnom Balkanu, preneo je portal EWB. Kako se navodi, biće objavljeno i da će Velika Britanija uložiti još milion funti za rešavanje pitanja nasleda iz prošlosti, uključujući identifikaciju žrtava ratova tokom 1990-ih.

Prema navodima sredstva obuhvataju obuku dece u više od 4.500 škola u cilju podsticanja digitalne pismenosti i veština širom regiona, koju će pružiti međunarodna organizacija za kulturne odnose i obrazovanje iz Velike Britanije British Council (Britanski savet). „Obezbeđivanjem pristupa digitalnom obrazovanju, ova sredstva će pomoći u podsticanju nove generacije inovatora i preduzetnika, kako na Zapadnom Balkanu, tako i u Velikoj Britaniji“, navodi EWB. Najavljuje se i da će biti „ponovljena posvećenost Britanije Zapadnom Balkanu time što će objaviti dodatnih milion funti za pomoć regionu u rešavanju teških pitanja nasleda iz prošlosti“.

M. S.

M. S.

Samit za Zapadni Balkan - važna podrška za region

Milena Lazarević

Neobično je putovati u zemlju koja napušta Evropsku uniju na samit koji pruža podršku integraciji Zapadnog Balkana u istu tu organizaciju - teško je ignorisati blago prisustvo paradoksa u toj situaciji. Ali treba biti i realan i razumeti značaj činjenice da je Ujedinjeno Kraljevstvo zadržalo svoju politiku podrške integraciji našeg regiona u EU i izdvojilo resurse i pažnju da dato obećanje učešća u Berlinskom procesu sprovede u delo, i to u periodu kada su pregovori o uslovima njihovog izlaska na vrhuncu. Za nas je ova podrška od velikog značaja jer najavljuje kontinuitet u britanskoj politici prema našem krhkom i turbulentnom regionu, kojem danas sigurno nisu potrebna iznenađenja na spoljnopoličkom planu. Predvidljivost je ono što je potrebno građanima u ovom delu Evrope, kako bismo privukli investicije i kako bi pažnja političkog establišmenta što više bila usmerena ka unutrašnjim reformama i zadacima koji su pred njih postavljeni u procesu integracije u EU.

Samit u Londonu je važan i zato što zaokružuje prvi ciklus i najavljuje nastavak procesa koji je pre svega usmeren na regionalnu saradnju i unapređenje odnosa i povezanosti

među zemljama Zapadnog Balkana. Često se postavlja pitanje da li Berlinski proces, čiji je ovaj samit sastavni deo, odvlači pažnju ili čak predstavlja neku vrstu zamene za formalni proces pristupanja Evropskoj uniji, a to pitanje naročito postavlja one zemlje koje su u formalnom procesu najviše odmakle. Međutim, iako su dobrosusedski odnosi jedan od političkih kriterijuma za integraciju u EU, zvanični pristupni proces nema mehanizme da zaista obezbedi i podstakne regionalne procese, pomirenje, ekonomsku integraciju i infrastrukturu povezanost. Glavni razlog tome je njegov merit karakter, tj. zasnovanost na pretpostavci (sasvim opravdanoj) da svaka zemlja treba da napreduje prema svojim zaslugama. Stoga je Berlinski proces zapravo savršena dopuna zvaničnom procesu, jer stavlja akcenat na ona pitanja koja su neophodna za razvoj regiona, a ne bi inače bila adekvatno pokrivena. Na godišnjim samitima ovog procesa lideri šest zemalja nekako uspevaju da stave svoje dnevno-političke agende u drugi plan, a interese regionalne saradnje i povezivanja za dobrobit svojih građana i građanki u prvi.

Na kraju, Berlinski proces je prepoznao i civilno društvo i mlade kao partnere, što se i na londonskom samitu nastavlja kroz organizaciju posebnog foruma koji okuplja ove nevladine aktere i ministre spoljnih

“

Budući da je civilno društvo jedan od najsnažnijih pokretača regionalne saradnje i pomirenja, izuzetno je važno da se svi raspoloživi resursi u društvu mobilizuju u pružanju podrške ovim procesima

poslova. Budući da je civilno društvo jedan od najsnažnijih pokretača regionalne saradnje i pomirenja, izuzetno je važno da se svi raspoloživi resursi u društvu mobilizuju u pružanju podrške ovim procesima, koji nisu uvek politički primamljivi, a u kratkom roku mogu delovati i politički neisplativi. Takođe, uključenost civilnog društva u Berlinski proces omogućava da se i objektivno prati napredak u realizaciji potpisanih sporazuma i datih obećanja. U suprotnom, proces bi bio

daleko manje odgovoran i građani bi ostali uskraćeni za prave informacije o tome šta je u ovom procesu urodilo plodom, a šta je ostalo mrtvo slovo na papiru. Civilno društvo sada mora da insistira da dobije prave informacije o učinjenom i neučinjenom, a Forum civilnog društva i mladih u Londonu u sklopu Samita prilika je da se upravo to učini postavljanjem teških i nezgodnih pitanja donosiocima odluka iz regiona.

Autorka je programska direktorka Centra za evropske politike

Bezbednosna saradnja na vrhu prioriteta

Sonja Stojanović Gajić

Ovo je prvi samit u okviru Berlinskog procesa na kom je bezbednosna saradnja zemalja Zapadnog Balkana i EU na vrhu prioriteta o kojima se razgovara. To je zato što teme na dnevnom redu bole ne samo građane regiona, već i EU, kao što smo videli u terorističkim napadima u Parizu u kojima je korišćeno oružje iz regiona. Takođe, pretnje poput terorizma i organizovanog kriminala će pogađati i Ujedinjeno Kraljevstvo i pošto izađe iz EU, jer su neke od organizovanih kriminalnih grupa koje su dominantne u trgovini ljudima i drogom u UK iz regiona. Dobra strategija Vlade UK u pripremi samita je odluka da podrži i nadgradi inicijative koje su pokrenule druge evropske zemlje kao što je francusko-nemačka inicijativa za regionalnu saradnju u smanjenju i kontroli viškova malokalibarskog oružja ili italijanska inicijativa za unapređenje saradnje u borbi protiv korupcije na Zapadnom Balkanu.

Takođe, u pripremi samita UK je organizovala dva puta konsultacije sa

bezbednosnim profesionalcima iz regiona da utvrdi šta je uzrok nedovoljne saradnje. I tu je utvrđeno da je problem u političarima koji definišu pretnje na suprotstavljen način, tj. imenujući susede kao pretnju otežavaju razmenu podataka među policajcima i službama o kriminalcima koji se kreću kroz region. Ironija je da

mnoge policije regiona razmenjuju više podataka sa EU nego sa susedima, iako su kriminalne grupe mešoviteg sastava i bogate se u crnim rupama policijske nesaradnje kao sto je nedostatak direktne policijske saradnje između Beograda i Prištine.

Ako sa Londonskog samita zaživi inicijativa za razmenu podataka među

Ako sa Londonskog samita zaživi inicijativa za razmenu podataka među bezbednosnim službama, to će biti dovoljan uspeh jer je razmena podataka preduslov za suzbijanje kriminala

bezbednosnim službama, to će biti dovoljan uspeh jer je razmena podataka preduslov za suzbijanje kriminala. Glavni izazov sprovođenju preporuka sa ovog i prethodnih samita u oblasti bezbednosti jeste politizacija policija, tj. mešanje političara u odluke u kojima ne bi trebalo da učestvuju, kao što su ko će dobiti posao ili napredovati u policiji ili ko i kada će biti ili neće biti pod istragom. Stoga su organizacije civilnog društva predložile da se na samitu raspravlja o profesionalizacijama policije i policijskog rada, tj. kako da se uredi da profesionalci odlučuju o policijskom poslu bez mešanja političara i da se suzbiju koruptivni uticaji na policiju.

Autorka je direktorka Beogradskog centra za bezbednosnu politiku

Foto: Medija centar

Civilni sektor pripremio niz predloga

Jovana Marović

Samit u Londonu je poslednji u okviru inicijalno zamišljenog formata Berlinskog procesa i kao takav predstavlja priliku za sumiranje rezultata i planiranje daljih koraka u obezbeđivanju podrške Zapadnom Balkanu u jačanju regionalne saradnje i sprovođenju reformi. Samit obuhvata tri tematske cjeline: bezbjednost, prevazilaženje nasleđa prošlosti i ekonomiju (ali je fokus na preduzetništvu, digitalizaciji...).

Očekivanja su, stoga, što se ekonomskog dijela samita tiče manja nego ranijih godina. Posebno što su infrastruktura i energetika bile u fokusu EU-ZB samita u Sofiji u maju, a održan je i sastanak ministara ekonomije u Beču prije nekoliko dana. U Londonu neće biti ocijenjen napredak u ispunjavanju nekih ranije preuzetih obaveza kroz proces. Na primer, na samitu u Trstu jedna od

tema je bila i vladavina prava, a države Zapadnog Balkana su se obavezale na ispunjavanje niza preporuka. Međutim, nema informacija šta je urađeno u vezi sa tim.

Samit je prilika da Velika Britanija predstavi plan za dalji angažman na Zapadnom Balkanu. Takođe, po prvi put bi na samitu trebalo da se sretnu i ministri unutrašnjih poslova regiona, upravo zbog bezbjednosti koju je domaćin samita stavio u prvi plan. Bez obzira na brojne novine, očekivanja u vezi sa samitom su manja generalno, ne samo kada je ekonomski segment u pitanju. Civilni sektor je kroz forum civilnog društva pripremio niz predloga i preporuka u vezi sa temama o kojima će biti diskutovano i ove smjernice su dio zvanične dokumentacije samita.

Isto tako, organizacije civilnog društva su kroz niz drugih inicijativa pripremile predloge za unapređenje koordinacije procesom, izmjenu ciljeva i tema koje bi trebalo da postanu stalne na agendama samita, ali i u pravcu

Na samitu u Trstu jedna od tema je bila i vladavina prava, a države Zapadnog Balkana su se obavezale na ispunjavanje niza preporuka. Međutim, nema informacija šta je urađeno u vezi sa tim

formiranja posebnih timova koji bi pratili napredak u sprovođenju obaveza i time dodatno unaprijedili proces, odnosno saradnju i reforme u regionu. Otuda bi se moglo reći da je očekivanja OCD da Berlinski proces

bude unaprijeđen nakon Londona, a mehanizmi za učešće civilnog društva i praćenje sprovođenja obaveza iz procesa dodatno ojačani.

Autor je izvršna direktorka Politikon mreže iz Crne Gore

Adrian Hackaj

Savet EU je u junu 2018. održao perspektivu članstva u EU za „zapadnobalkansku šestorku“, ali je produžio period „predčlanstva“. Time je ponovo istaknut značaj povezivanja i regionalne saradnje, što čini stubove Berlinskog procesa. U aktuelnoj debati, koju je pokrenuo predsjednik Francuske Makron „produbljivanje EU pre proširenja“, Berlinski proces umnogome doprinosi intenziviranju političke saradnje. Na primer, države Balkana

mogu aktivno da doprinesu dinamici te unutrašnje konsolidacije EU u „vrućim temama“, kao što su kontrola i upravljanje migracijama, pitanja antiterorizma i bezbednosti, što smo i pokazali u prošlosti. Migracija i bezbednosna saradnja su podstaknuli Berlinskim procesom i doprinose njegovoj dinamici.

U kontekstu Bregzita, svedoci smo postepenom pomeranju „granica“ članstva EU, što čini proces proširenja „maglovitijim“. Bez zvaničnog započinjanja pregovora, pojedine zemlje „zapadnobalkanske šestorke“ započele su dubinske reforme. Što se

Što se tiče integracije u pojedinim sektorima, vodeći procesi odnose se na reformu pravosudnog sistema, nadzora, određivanje većeg budžeta za ekonomski razvoj i socijalnu konvergenciju u periodu od 2021. do 2027.

Balkan može da doprinese konsolidaciji Evropske unije

tiče integracije u pojedinim sektorima, vodeći procesi odnose se na reformu pravosudnog sistema, nadzora, određivanje većeg budžeta za ekonomski razvoj i socijalnu konvergenciju u periodu od 2021. do 2027, čime su izbrisane zvanične i normativne razlike između različitih faza proširenja. Povećanim investiranjem u povezivanje i mere koje se odnose na dobrobit ljudi, kao što je Regionalna kancelarija za saradnju mladih, Berlinski proces pomaže tako što se određuju odgovarajući troškovi.

Staviše, povećani fokus koji je Berlinski proces usmerio na opipljive investicije u nove puteve, energetske mreže i razmenu mladih, praktično je doprineo da se prevaziđu nedostatak efikasne komunikacije, vidljivosti i merljivog uticaja na način na koji se fondovi EU troše na Balkanu. U tom kontekstu, samit u Sofiji iznova je

pokazao važnost povezivanja na Zapadnom Balkanu, a Londonski samit trebalo bi da doprinese evropskoj bezbednosti, kao i ekonomskom razvoju.

Šta će biti budućnost Berlinskog procesa? Činjenica je da Berlinski proces čini proširenje više političkim, a manje normativnim. Većom vidljivošću i direktnijim uticajem, Berlinski proces unapređuje transformativnu snagu procesa pridruživanja Uniji i reforme koje ga prate. Što je još važnije, Berlinski proces čini vidljivijima vrednosti sadržane u Lisabonskom ugovoru. Samo trajnom posvećenošću regionalnoj saradnji i reformama, odluke poput sprovođenja reformi pravosuđa u Albaniji i dogovora o imenu između Grka i Makedonaca mogu da budu sprovedene u delo.

Autor je direktor Instituta za saradnju i razvoj iz Tirane

Foto: EPA / Andrić / Čokić

Po završetku Samita princ od Velsa priređuje prijem

Pozvana i novinarka Danasa

Da Velika Britanija predstojećem samitu pridaje veliku pažnju pokazuje i činjenica da će Čarls, princ od Velsa, prirediti prijem u palati Sv. Džejms, po završetku skupa. Očekuje se da će prijemu, na strani „domaćina“, pored princa Čarlsa sa suprugom Kamilom, vojvotkinjom od Kornvola, prisustvovati britanska premijerka Tereza Mej, ministar inostranih poslova Boris Džonson, a među gostima iz inostranstva su, sem državnih zvaničnika, brojni predstavnici nevladinog sektora, humanitarnih organizacija, intelektualnih krugova... Među pozvanima je i novinarka Danasa Safeta Biševac.

U pozivnici se ističe da je njegovo kraljevsko visočanstvo, princ od Velsa snažno zainteresovan za Balkan, što je pokazao svojim dosadašnjim angažovanjem. Prijem u palati Sv. Džejms, nastavak je dosadašnjeg

angažovanja princa Čarlsa u podršci pomirenju, regionalnom pristupu u rešavanju postkonfliktnih problema, uključujući pitanje nestalih. Marta 2017. princ Čarls bio je domaćin skupa u svojoj zvaničnoj rezidenciji u Londonu o problemu nestalih u

U pozivnici se ističe da je njegovo kraljevsko visočanstvo princ od Velsa snažno zainteresovan za Balkan, što je pokazao svojim dosadašnjim angažovanjem. Prijem u palati Sv. Džejms nastavak je dosadašnjeg angažovanja princa Čarlsa u podršci pomirenju, regionalnom pristupu u rešavanju postkonfliktnih problema, uključujući pitanje nestalih

ratovima na prostoru bivše Jugoslavije, kome su prisustvovala porodice nestalih iz Srbije, sa Kosova, BiH, Hrvatske.

Princ Čarls je sa suprugom Kamilom, 2016. godine, u okviru „balkanske turneje“ posetio Srbiju, Crnu Goru, Hrvatsku, Kosovo. Bila je to prva zvanična poseta princa od Velsa Srbiji i prošla je odlično. Čak i

deo srpskih medija, koji baš i nisu naklonjeni Velikoj Britaniji, poseti su posvetili veliku pažnju, neki je prateći „iz minuta u minut“. Predstavnici britanske kraljevske porodice sastali su se sa tada najvišim državnim zvaničnicima, predsednikom Tomislavom

Nikolićem, premijerom Aleksandrom Vučićem, predsednikom Skupštine Majom Gojković, princem Aleksandrom Karađorđevićem i njegovom suprugom Katarinom, predstavnicima verskih zajednica, humanitarnim radnicima, umetnicima...

Princ je sa suprugom posetio Beograd i Novi Sad. Čini se da su uživali posebno u šetnji Kalemegdanom, Knez Mihailovom, predstavljanju tradicionalnih jela i narodne radinosti, susretima sa okupljenim građanima, a princ Čarls poseti manastiru Kovilj.... Mada je uobičajeno shvatanje da su članovi britanske kraljevske porodice „uštogljeni“, da „običan svet“ ne može ni da im pride, nisu se libili druženja s građanima, koji

su ih dočekivali i pozdravljali gde god su se pojavili. U Novom Sadu su se tako, nakon posete katoličkoj katedrali, rukovali i pričali sa Novosađanima, što su zabeležile i kamere. Princ Čarls je okupljenim Novosađanima govorio da imaju lep grad, a vojvotkinja od Kornvola je, primetivši momka sa rukama punim raznih kesa, koji se vraćao iz kupovine, doviknula, uz osmeh: „Danas je baš divan dan za šoping!“.

Na kraju posete, održan je prijem u Narodnoj skupštini, na kome je princ Čarls obraćanje počeo na srpskom jeziku, što su prisutni pozdravili aplauzom. U govoru je takođe potencirao značaj pomirenja, ali i citirao Ivu Andrića. „Zapadnom Balkanu je potreban trajan mir i stabilnost, ali će za to biti potrebna hrabrost. Uveravam

Bez cigara i mobilnih

Kao što protokol nalaže, zvanice su, uz pozivnice za prijem, dobile uputstvo sa pravilima oblačenja i boravka u palati Sv. Džejms. U palati su zabranjeni pušenje, fotografisanje, snimanje, a gosti su zamoljeni da mobilne telefone i slične aparate ostave u garderobi.

vas da je Britanija sa vama uok gradite zajedničku budućnost“, poručio je princ od Velsa, zaključujući da se nigde kao na Balkanu ne oseća težina istorije, da zemlje regiona ne treba da je ignorišu, ali da ne smeju da postanu njeni zarobljenici.

Safeta Biševac

Poseta SFRJ

Poseta pre dve godine bila je prva zvanična Srbiji, ali je princ Čarls 1978. posetio tadašnju SFRJ. Sleteo je u Dubrovnik, posetio Trogir, Beograd, planinu Makljen u BiH i sa Titom se sreo u vili „Galeb“. Agencija AP tada je izveštavala da je to prva poseta princa od Velsa jednoj zemlji „iza gvozdene zavese“ i da je susret „mladog princa i vremešnog jugoslovenskog predsednika Tita bio veoma uspešan“. U društvu princa od Velsa bio je i Ficroj Meklin, čuveni general zadužen za vezu britanske vojske i partizana u Drugom svetskom ratu. Princ je, sa Meklinom posetio i planinu Makljen, poznatu po „Bici za ranjenike“, jednoj od ključnih borbi Titovih partizana sa nacistima.

Specijalno izdanje lista Danas realizovano uz finansijsku podršku predstavništva Fondacije Konrad Adenauer za Srbiju i Crnu Goru

Konrad-Adenauer-Stiftung
KAS Srbija, Crna Gora
Konrad-Adenauer-Stiftung
Kralja Petra 3
11000 Beograd
Serbia
Tel. +381 11 3285-209/210
Faks +381 11 328 53 29
Office.Belgrade@kas.de

Urednica: Marija Stojanović
Prelom: Aleksandar Milošević
Obrada fotografija:
Stanislav Mijlojković
Marketing: Vesna Lačarak
Korektura: Ana Rončević